

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXX. Vanen. visitationis. De jurisdictione ordinarii in Ecclesia sæculari, quamvis per Regulares & exemptos possessa & officiata, quæ propterea naturam non immutavit, neque Regularis effecta ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

dem Ecclesia sacramenta & divina recipientis.

Ut de interdicto apponendo in loco, Provincia, vel Civitate, ob delictum Principis, seu Magistratus, vel alicujus notabilis partis populi Archidiacon. in cap. Si sententia per illum text. de Sentent. Excommun. in 6. Felin. Dec. & alii in cap. sine de Offic. deleg. cum Concordan. per Sayr de Censur. lib. 5. cap. 11. num. 3 & 9. Covarr. in cap. alma mater. p. 2. §. 1. num. 4. ideoque cum personæ quamvis exemptæ, in proposito ut supra, subjaceant jurisdictioni Ordinarii, multò magis eorum Ecclesia subjacere debet.

Nunquam enim exemptio ab interdicto suffragari potest, ut in causa ad text. in cap. licet de privil. in 6. Kocchier. de jurisdic. in exempt. lib. 4. quest. 14. num. fin. ac in specie id probatur per tex. in cap. cum & plantare §. fin. de privil. ubi expressè statuitur, quod Religiosi qui jura Episcoporum sibi arrogant, Episcopo fiunt subiecti, & eorum Ecclesiæ interdicto subjiuntur; Ergò Ecclesia subjienda est interdicto ob delictum Religiosorum in ea existentium, præsertim si quia delictum nomine Ecclesiæ & pro ejus causa commissum erat; Et ex his per dictam S. Congregationem immunitatis ut supra infinuatum est, de anno 1653. pro censuram validitate responsum fuit, atque in nova audientia Religioni concessa, confirmata fuit resolutio, quæ mihi ad veritatem reflectenti, visa fuit justa & benè fundata, quamvis nimis fuerint disputationes desuper habitæ, tanquam in causa exemplari, & in decisione faciente statum.

- 8 Quid requiratur ad inducendum beneplacitum presumptum.
- 9 Regulares sunt quandoque infensi Ordinariis locorum.
- 10 In Ecclesia seculari officia per Regulares Episcopo presente vel etiam impedito, cui competat jura celebrandi missam solemnem.

DISC. XXX.

Recto in dicto loco usque ab anno 1619. Conventu Minorum Observantium, Parochus dictis Patribus concessit Ecclesiam parochialem sub invocatione Sanctorum Petri & Pauli, stante alia Ecclesia, sub invocatione Sanctæ Mariæ, in commodiori situ posita, ubi sacramenta populo ministrari poterant, sub ea tamen lege, ut Ecclesia prædicta in signum primævi status, Plebis nomen, seu titulum consuetum retinere deberet, necnon aliqua solemniores & principales functiones in ea peragi, nempe distributiones candelarum & palmarum, processio in die Sancti Marci, & in altera Corporis Domini, subministratio eucharistiæ populo in diebus cenæ Domini vel Paschæ resurrectionis, in quibus Parochiani de præcepto tenentur accedere ad Parochiam, ibique privativè quoad omnes Ecclesias, dictum sacramentum recipere, Proindeque sequutum est quod Episcopo diocesim peragrante occasione visitationis, istam Ecclesiam tanquam sæcularem & parochialem visitavit à dicto tempore citrà usque ad annum circiter 1660. quando dicti Patres, sub eorum exemptionis & privilegiorum prætextu, dictæ visitationi se opposuerunt, unde recurrente Episcopo ad Sac. Congregationem Concilii.

Assumpta desuper disputatione, Agentes pro Regularibus prædictis, slongo allegationum apparatu in superfluis, ac iis quæ tanquam in jure notoria præsupponi possunt, probare conabantur, Ecclesiarum Regularium exemptionem ab Ordinarii visitatione, quodque per Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, aliud non concedatur nisi ex delegata jurisdictione visitatio sacramentorum, quatenus ibi animarum cura exercetur, ex congestis per Lotter. lib. 1. quest. 25. Barbos. de Episcopo alleg. 74. Rot. decis. 220. num. 4. par. 9. recent. Unde propterea inferebant, quod cum in ista Ecclesia, nulla exerceretur cura, translata ab antiquo in alteram Sanctæ Mariæ, & administratio sacramenti eucharistiæ, quæ jure parochiali fit populo in dictis diebus Paschæ & Paschæ, sit accidentalis, idcirco dicto tempore tantum, & in illis diebus admittebant, Episcopum potuisse vel posse Ecclesiam jurisdictionaliter ingredi, ut dictum sacramentum visitaret, non autem in reliquis anni temporibus.

Pro Episcopo scribens, admitendo omnes dictas juris propositiones, utpotè hodie ut supra notorias, & præsupponendas, Dicebam punctum esse in earum congrua applicatione, in qua ferè omnes forenses controversiæ solent hodie consistere; Illas siquidem rectè procedere dicebam in Ecclesiis Regularibus, Nos autem versabamur in Ecclesia merè sæculari, & parochiali in antiquo ejus statu continuante, quam indubitatum est, sub omni moda Ordinarii jurisdictione existere ex ductis per Lotter. ac Barbos. locis citat. ac omnes.

Regu-

FANEN. VISITATIONIS

PRO

EPISCOPO

CUM

PP. MINORIBUS OBSERVANTIBUS LOCI CARTOCCETI.

Causa decisus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.

De Jurisdictione Ordinarii in Ecclesia sæculari, quamvis per Regulares & exemptos possessa & officata, quæ propterea naturam non immutavit, neque Regularis effecta est.

SUMMARIUM.

- 1 Causa controversa.
- 2 Quæ jurisdictione competat Ordinario in Ecclesia Regularium.
- 3 Ecclesia sæculares non immutant earum Statum sæcularem, quamvis concedantur ad usum Regularium.
- 4 Nemo potest refricare questionem domini sui auctori.
- 5 Possunt esse duæ Ecclesiæ in quibus cura exercentur, una principalis, altera adjuncta.
- 6 Ecclesia per involuntariam alienationem non amittit possessionem.
- 7 Dismembratio dicitur alienatio prohibita cadens sub Extravaganti Ambrosiana.

Regulares autem ibi ex quadam precaria concessione, non immutato Ecclesie statu, facultatem solum habent divina officia celebrandi, tanquam in Ecclesia eorum Conventui contigua, Recte siquidem simul stare possunt, Ecclesiam esse secularem ac proprium secularem Rectorem habere, & nihilominus officari, ac divinum cultum habere à Regularibus ibidem adjacentibus, ut frequens habemus in Urbe in pluribus Ecclesiis Titularibus Cardinalium, quæ earum antiquo statu & qualitate retentis, officiantur à Regularibus, earum usum tantum habentibus, tanquam ministris ad cultum à Rectore seu Titulari deputatis, sed non per hoc sunt Regulares ex deductis in Romana jurisdictionis seu tituli Cardinalium hoc eodem titul. disc. 34.

Quod autem ista Ecclesia esset talis, liquido constabat ex ipsa concessione facta per Rectorem, cui tanquam eorum auctori, concessionarii quæstionem proprii juris vel domini reficere non poterant, juxta terminos tex. cum ibi notatis in 4. si quis conductionis Cod. locati, quod ex indentitate rationis in omni materia procedere abunde firmatur apud Mantu. decif. 277. num. 5. Cavaler. decif. 171. num. 6. & in aliis per adden. ad decif. 420. par. 4. recent. tom. 2. & 613 par. 5. ac etiam evidentius comprobatur remanet ex continuatione actuum parochialium singulis annis in quibusdam majoribus solemnitatibus, Nil refragante continuo curæ exercitio, & sacramentorum administratione in dicta alia Ecclesia, quam pro altera parte scribentes dicebant, ita effectam esse Curatam, atque ad eam translata curam, ab hac dismembratam, quoniam de hujusmodi dismembratione nullibi constabat, sed potius de contrario, Neque implicat duas adesse Ecclesias, in quibus cura exerceatur, & sacramenta ministrantur, unam scilicet parochialem Matricem, alteram filialem seu adjutricem, in qua, ratione situs commodioris præmissa peragantur ex deductis decif. 258 par. 1. recent, ac habetur in Novarien. seu Comen. divisionis Parochiarum sub tit. de Parochiis.

Præterea ubi etiam de hujusmodi translatione curæ constaret, quod scilicet Parochus, liberè Regularibus hujusmodi Ecclesiæ concessisset, transferendo omnimodam curam in alteram, etiam si de Episcopi consensu id factum esset, Adhuc tamen, ob actum manifestam infractionem, Ecclesiam in ejus primævo statu residere dicebam, & in quo Rector successor, vel Episcopus, ipsam manuteneri tutè prætereundè poterat, cum hodie receptum sit, per hujusmodi invalidas bonorum vel jurium Ecclesie alienationes, illam non privari, nedum dominio, sed etiam possessione, habili etiam ad interdictum retinendæ, ac frequens summarissimum remedium manutentionis Cassador. dec. 7. num. 13. de causa poss. & propriet. dec. 11. 215. & 518. apud Postium de manu. dec. 78. 139. 226. & 275. par. 6. rec. cum aliis per Postium dicto tract. obser. 57. num. 102. & seqq.

Nullitatem verò dicebam evidentem, quia dismembratio seu transmutatio status, dicitur formalis alienatio, exigens solemnitatem & causam ad præcisos limites extravag. ambitiosa, quam receptum est locum sibi vindicare in hujusmodi juribus incorporalibus, eodem ad amicum modo quo in alienatione prædiorum & rerum corporalium ex deductis per Otthobon. decif. 6. late in Comen. dismembrationis 22. Junii 1648. coram Corrado dec. 224. par. 10. rec. Bonon. dismembrationis 22. Martii 1618. co-

ram Verospio, & habetur pluries in materia beneficiis, sub tit. de benef. vel sub altero de Parochiis.

Beneficium verò ex lapsu temporis præsumptum, in præsentem prætendi non poterat, nam quicquid sit an intraret, nec ne Bulla Urbani VIII. de præjudicialibus, excludens hujusmodi præsumptionem præterquam ex centenaria, in quo verius est bullam non intrare, quia inter Ecclesias, & Ecclesiasticos ex alibi deductis hoc eodem tit. præsertim in Astorican. jurisdict. disc. 7. Adhuc tamen, antiquis terminis juris communis retentis, illa non intrabat, cum ad ejus effectum, copulative exigerentur, lapsus temporis, & pacifica continua observantia ex deductis apud Otthobonum decif. 220. editu in Scernem. hoc eodem tit. disc. 24. quæ observantia hic cessabat, atque potius contraria concurrebat, nedum ex dictis functionibus, & actibus parochialibus, singulis annis fieri solitis, sed etiam ex continuatis Episcoporum visitationibus jure ordinario, tanquam in Ecclesia seculari, & subdita; Et ex his de anno 1661 per dictam Sac. Congregationem Concilii, jultè, ac fundatè pro Episcopo responsum fuit.

Mos enim est Regularium, locorum Ordinariis quantum fieri potest se opponere, eorumque jurisdictionem evitare pro eorum exemptione conservanda, Eamdem igitur prætenionem expertus fui, dum ante accessum ad Curiam ferè adolefcens munus Vicarii prius Capitularis, deinde Generalis in Patria gererem; Cum enim in Opido Spinatiolæ Venusinae diocesis, adesset Ecclesia secularis sub invocatione Sanctissimæ Annunciationis, quam quidam Episcopus ita precariò, & ad simplicem usum concessit Minoribus Conventualibus, Conventum ibi erigentibus, reservato sibi jure illam visitandi ordinaria auctoritate, tanquam Ecclesiam secularem, curarunt dicti Regulares hujusmodi visitationi se opponere, verum oppositionem de facto cum propria jurisdictione, non expectata auctoritate Sac. Congregatione, superavi.

Consimilem tractavi controversiam, in Sacra Congregatione Rituum de anno 1657. pro Archiepiscopo Surrentino cum Clericis Regularibus, Theatinis, nuncupatis; Cum enim eadem occasione introductionis dictorum Religiosorum in Civitatem, Archiepiscopus Provenalis de anno 1608, absque beneficium Apostolico, & consensu Capituli, aliisque solemnitatibus non servatis, dictis PP. concessisset Ecclesiam S. Antonini præcipui Civitatis Patroni, quæ erat secularis collativa, & in quo statu, adhuc continuat, dum Rectorem præsentis disputationis tempore quidam Romanus Metropolitanæ Primicerius actu possidebat, atque ex antiqua consuetudine, in die qua dicti Sancti commemoratio quondam secularium Confraternitatem ibidem erectam cum magna solemnitate & populi concursu celebrari solet, Archiepiscopus una cum Capitulo Metropolitanæ, & toto clero seculari, tam Civitatis, quam suburbiorum processionally accedere, ibique pontificaliter celebrare consuevisset, Exorta est ex parte Theatinorum dubitatio, num Sede vacante, sive Archiepiscopo absente, infirmo, vel aliàs impedito, seu etiam eo præsentente, sed nolente celebrare, solumque assistente, celebratio missæ solemnissimè spectaret ad primam Dignitatem Capituli Metropolitanæ, vel potius ad Præpositum Theatinorum; Et introducta causa in Sac. Rituum Congregatione, pro Archiepiscopo-

chiepiscopo, & Capitulo prodiit resolutum, Tum quia ubi etiam Ecclesia esset Regularis, attamen cum hujusmodi solemnitas sit de Pontificalibus, ac celebratio fiat occasione processionis Capituli & cleri secularis, Vices Episcopi absentis, impediti, vel celebrare nolentis, supplendæ sunt, non à Superiore, seu Prælo Regulari, sed à prima Dignitate, seu digniori Canonico Capituli, ut declaratum per eandem Sac. Rituum Congregationem in una Firmana de anno 1603, occasione missæ, quæ celebratur in processione rogationum, testantur Novar. & Lezzana, de quibus Barbof. in Summa Apostolicarum decisionum verbo Episcopus quoad Regulares collectan. 297. num. 2. qui casus est fortior, quia processio rogationum non solet esse functio Pontificalis, neque illam missam Episcopus pontificaliter celebrare solet, ut in præsentia quando agitur de supplendo vices Episcopi, quod incongruum est fieri per Regularem, sed faciendum est per digniorem personam Capituli unum, & idem corpus cum Episcopo constituentis.

Clarius verò, quia tractabatur de Ecclesia merè seculari, in suo antiquo & collativo statu, adhuc continuante, ejus solum præcarium usum Regulares habebant, eodem modo quo ut supra in Fanen. dictum fuit, unde propterea cessabant omnia, quæ in proposito habentur de prærogativa Prælatorum Regularium in solemnitatibus, & functionibus, quæ in eorum Ecclesiis Regularibus fiunt, Cum hæc non esset talis, tum ex clara voluntate Archiepiscopi concedentis, à subsequuta observantia comprobata, Tum etiam ex defectu potestatis, quia nec volens Archiepiscopus, potuisset absque forma extravag. Ambrosæ, vel saltem absque consensu Capituli, & solemnitatibus de jure communi requisitis, hujusmodi status transmutationem facere ut supra.

MEDIOLANEN.
INTERDICTI

PRO

ARCHIEPISCOPO SEU
EJUS CURIA,

CUM

PP. CASSINENSIBUS S. PETRI
INGLUSSIAE.

Casus resolutus per Sac. Congregationem Rituum
contra Curiam Archiepiscopalem.

De jurisdictione Ordinarii in Regulares exercentes in eorum Ecclesiis functiones Pontificales, & quæ non nisi ad Episcopum, vel ab eo deputandum spectare debent, Et an possit propterea Episcopus eos punire eorumque Ecclesiam Ecclesiastico interdicto subijcere.

Et quando Abbates & Prælati Regulares Pontificalium usum habentes, possint in eorum Ecclesiis baldachinum erigere, ac pontificali more celebrare.

SUMMARIUM.

¹ **F**Acti series.
² Abbates Regulares, quando possint baldachi-

- num erigere & pontificaliter celebrare & nu. 9.
- ³ Datur facultas Episcopo puniendi Regulares turbantes ejus jurisdictionem.
- ⁴ Funus Principis vel gerentis ejus supremas vices spectat ad Episcopum, & est functio pontificalis.
- ⁵ Ceremoniale attendendum est pro lege.
- ⁶ Que liceant Regularibus in eorum ambitu alias illicita, Et ad quem spectet jus faciendi exequias super cadavere quod sepelitur in Ecclesia Regularium.
- ⁷ De ratione ob quam Regularibus non licet in propria Ecclesia predicare vel sacramenta ministrare sine licentia Episcopi.
- ⁸ An Regulares habentes privilegium speciale ne possint ab Ordinario censuris affici, gaudeant hoc privilegium casibus, in quibus ei subjacent.
- ⁹ Declaratur conclusio de qua num. 2.
- ¹⁰ Quando inferior certioravit superiorem, an possit procedere in causa.
- ¹¹ Arrestata non committuntur in causa diversa.

DISC. XXXI.

UM in Civitate Mediolanen. sequuta esset mors Cardinalis Trivultii, qui raro exemplo tunc, licet provisionaliter, & pro interim, quamvis concivis, munus Gubernatoris illius Civitatis, & Status gerebat, atque, vel ex propria electione, vel quia ibi majorum sepulchrum haberet, sepeliendus esset in Ecclesia Regulari Sancti Petri Inglussiatæ PP. Cassinensium; Princeps autem Trivultius ejus filius ex legitima uxore ante clericatum susceptus, cuperet funus, ut par erat, à quodam Episcopo benevolo, qui in eadem Civitate reperiebatur, cum interventu quorundam aliorum Prælatorum secularium, usum pontificalium habentium, pontificaliter celebrari, proindeque Archiepiscopum requiri curasset pro concessione licentiæ, tam dicto Episcopo quam aliis Prælatibus pontificalia exercendi, Archiepiscopus verò denegasset, ex eo quod hujusmodi functionem peragere intendebat per se ipsum. Hinc Trivultius curavit functionem peragi pontificaliter per dictæ Ecclesiæ Abbatem cum interventu quatuor aliorum Abbatum titularium ibidem residentium, pontificalium etiam usum habentium, de quo habita notitia per Vicarium Generalem, hic inhibuit ne sub Ecclesiastico interdicti aliisque comminatis pœnis hujusmodi functionem peragere auderent, cumque eo spreto ad ulteriora processum fuisset, Archiepiscopus, vel idem Vicarius de his certioravit Sac. Congregationem Rituum, cujus tamen responso non expectato, ad interdicti interdictionem processum fuit, à quo interposita per dictos Patres appellatione, & habitu recursum ad eandem Congregationem, ibique assumpta disputatione super hujusmodi interdicti validitate.

Scribentes pro Cassinensibus, præcipuum invaliditatis constituebant fundamentum in facultate quam ipsi habebant, prius generaliter & indefinite, nunc autem ad tres vices seu festivitates cujuslibet anni restricta per decretum ejusdem Congregationis Rituum de anno 1628. erigendi baldachinum, ac pontificaliter celebrandi, & qua facultate licite uti potuisse dicebant in ista functione, quam cum nimia prolixitate probare conabantur sub nomine festivitatum venire,

Scribens